

LIETUVOS PREKYBOS,
PRAMONĖS IR AMATŲ
RŪMŲ ASOCIACIJA

LIETUVOS VERSLO
KONFEDERACIJA **ICC**
LIETUVA

Žemės ūkio rūmai - Jūsų sėkmės raktas!

Lietuvos Respublikos Seimo nariams
Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui
Lietuvos Respublikos trišalei tarybai

2021-01-08

Kopija:

Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI PATEIKTŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 35 IR 41 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS GARANTIJŲ DARBUOTOJAMS JŲ DARBDAVIUI TAPUS NEMOKIAM IR ILGALAIKIO DARBO IŠMOKŲ ĮSTATYMO NR. XII-2604 1, 2, 10, 11, 12, 13, 15, 19 STRAIPSNIŲ, III SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 91 STRAIPSNIU PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

LR Trišalės tarybos narės - asociacija „Investors’ Forum“, Lietuvos darbdavių konfederacija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija, Lietuvos verslo konfederacija ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai (toliau – Darbdavių organizacijos) išnagrinėjo Lietuvos Respublikos Seimui pateiktus Lietuvos Respublikos Užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 35 ir 41 straipsnių pakeitimo įstatymo (toliau – Užimtumo įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymo Nr. XII-2604 1, 2, 10, 11, 12, 13, 15, 19 straipsnių, III skyriaus pavadinimo pakeitimo ir įstatymo papildymo 91 straipsniu pakeitimo įstatymo (toliau – Garantijų įstatymo projektas) projektus, kurių nurodomas tikslas yra tinkamas Lietuvos Respublikos tarptautinių įsipareigojimų bei Europos Sąjungos bendrosios saugumo ir užsienio politikos vykdymas, kad būtų užtikrintas tikslingas bei efektyvus valstybės pagalbos lėšų panaudojimas neteikiant pagalbos darbdaviams, kuriems, vadovaujantis Lietuvos Respublikos ekonominių ir kitų tarptautinių sankcijų įgyvendinimo įstatymu, yra pritaikytos tarptautinės finansinės sankcijos ir sureguliuoti santykius su Lietuvoje registruotiems darbdaviams dirbančiais darbuotojais tais atvejais, kai dėl Europos Sąjungos sankcijų pagal 2006 m. gegužės 18 d. Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 765/2006 dėl Baltarusijai taikomų ribojamų priemonių (toliau – Europos Sąjungos sankcijos) išaldomos darbdavių sąskaitos banke ir netenkama galimybės savalaikiai atsiskaityti su darbuotojais, ir jiems nepritaria dėl šių priežasčių:

1. Pirma, pasiūlymas parengtas ir yra svarstomas itin skubotai, nesudarant galimybių suinteresuotoms pusėms išsiginčyti bei pateikti argumentuotas pastabas ar parengti alternatyvius pasiūlymus. Pavyzdžiui, pirminė šių projektų koncepcija Trišalės tarybos nariams buvo pristatyta š. m. sausio 5 d., sausio 6 d. projektai jau buvo registruoti Seime, o sausio 7 d. apsvaistyti Socialinių reikalų ir darbo komitete.

2. Antra, kadangi pasiūlymas yra inicijuotas susidariusios situacijos Druskininkų Sanatorijoje Belorus VŠĮ, aiškinamajame rašte trūksta argumentų, kodėl šios konkrečios įmonės atveju užšaldžius įmonės sąskaitą, galimas tik vienas sąskaitos atšaldymas, kad įmonė susimokėtų skolas darbuotojams, o vėliau tų pačių darbuotojų prastovoms (nekalbame apie subsidijas) lėšų naudoti negalima. Iš spaudoje pateiktos informacijos darome išvadą, kad įmonė turi lėšų, todėl neiškus tikslas naudoti visų Lietuvos mokesčių mokėtojų į valstybės biudžetą suneštas lėšas, būtent tik vienos įmonės darbuotojų išmokoms apmokėti. Be to, nėra aišku, ar išmokas gavę darbuotojai vėliau neišsireikalaus darbo užmokesčio kompensacijų ir iš pačios įmonės. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad siūlomos nuostatos nėra vienkartinio taikymo, tačiau aiškinamajame rašte nurodomas lėšų poreikis paskaičiuotas tik konkrečios vienos įmonės darbuotojų išmokoms apmokėti, neskaičiuojant ir neprognozuojant, kiek galėtų būti dar įmonių, kurių steigėjai yra Baltarusijos Respublikos fiziniai ar juridiniai asmenys ir koks būtų lėšų poreikis ateityje, nes yra galimybė taikyti sankcijas ir kitoms valstybėms.

Atkreiptinas dėmesys, kad Garantijų įstatymo projekto 6 straipsnyje, kuriuo keičiamas 11 straipsnio 4 punktą nustatoma, kad „4. Po sankcijų taikymo išmokos paskyrimo nustačius, kad tarp darbuotojo ir darbdavio per tris mėnesius po atleidimo iš darbo buvo sudaryta nauja darbo sutartis, darbuotojui skirtos sankcijų taikymo išmokos grąžinamos į Ilgalaikio darbo išmokų fondą IDIF nuostatuose nustatyta tvarka.“ Tačiau šiuo atveju visiškai nėra įvertinta, kad darbo sutartis nėra nutraukiama darbdavio iniciatyva, dominuoja visai kitas atleidimo pagrindas. Aiškinamajame rašte teigiama, kad „Garantijų įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad teisę į sankcijų taikymo išmoką turi asmuo, kuris yra atleistas bet kuriuo Darbo kodeksu nustatytu atveju ir kurio darbdaviui taikomos Europos Sąjungos sankcijos.“ Tai kelia pagrįstų abejonių, ar Garantijų įstatymo projektu siūlomos išmokos būtų mokamos atleidus darbuotoją dėl darbuotojo kaltės. Siūlytume sistemiškai vertinti Darbo kodekso nuostatas, ir tinkamai pasirinkti atleidimo pagrindą, pavyzdžiui pasinaudojant Darbo kodekso 53 straipsnio 7 punktu ir nurodant atleidimo pagrindą specialiaame įstatyme. Todėl sutinkame ir su Seimo Teisės departamento pastaba, kad „ (...) formulotėje „tai **atleistiems** darbuotojams, kurių darbdaviams pritaikytos Europos Sąjungos sankcijos, mokama išmoka” siūlytina nurodyti darbo sutarties pasibaigimo priežastį (pavyzdžiui, „tai darbuotojams, kurių darbo santykiai nutraukti dėl jų darbdaviams pritaikytų Europos Sąjungos sankcijų, mokama išmoka”) arba nurodyti Lietuvos Respublikos darbo kodekse (toliau – DK) nustatytą pagrindą ar kelis galimus pagrindus, kuriais vadovaujantis atleisti darbuotojai turėtų teisę į išmoką“. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateiktas paaiškinimas, kad teisė į išmoką būtų įgyjama bet kuriuo DK nustatytu atleidimo pagrindu, kelia pagrįstų abejonių, ar nustačius tokį teisinį reguliavimą, šios išmokos būtų skiriamos ir mokamos darbuotojams, nutraukusiems darbo sutartis dėl darbuotojo kaltės.

Visiškai nėra sureguliuotas valstybės ir įmonės santykis šioje situacijoje, ypač įvertinus tai, kad įmonės sąskaitoje lėšų yra. Nei įstatymų projektuose, nei aiškinamajame rašte nėra pateikta paaiškinimo, kokie būtų valstybės veiksmai, jei sankcijos, pavyzdžiui, būtų nutrauktos: ar būtų lėšos atgręžtine tvarka išsireikalaus iš įmonės.

Taip pat kyla klausimas, kodėl valstybė nesiima ir kitų klausimų sprendimo, pavyzdžiui dėl įmonės, kuriai pritaikytos sankcijos, ir jos tiekėjų santykių. Tikėtina, kad tiekėjai bus ženkliai paveikti nemokumo dėl sąskaitų užšaldymo, o jų darbuotojams gali būti padaryta netiesioginė žala dėl kitai įmonei pritaikytų sankcijų.

Nėra aiškus ir pačios įmonės likimas, nepateikta informacija, ar įmonės veikla yra stabdoma. Jei įmonės veikla stabdoma, tai pateikti pasiūlymai taip pat diskriminuoja ir kitas Lietuvos Respublikoje esančias įmones, kurios stabdo savo veiklą, nes kiti mokesčių mokėtojai, kurie nesudaro ir nevykdo jokių sandorių, nevykdo atsiskaitymų su ūkio subjektais, negauna pajamų, yra pripažįstami veiklos nevykdančiais, o jų darbuotojai negauna jokių papildomų išmokų iš valstybės. Manome, kad tai nėra sąžininga kitų įmonių atžvilgiu.

Paminėtina, kad šiuo metu registruotas nedarbas Lietuvoje yra 15,5 proc. Nedarbas Druskininkuose 2020 m. gruodžio 1 d. buvo 17,7 proc. Pagrįstai kyla klausimas, kokias valstybė papildomas priemones siūlo kitiems šioje teritorijoje, kur yra didelis nedarbas, registruotiems Užimtumo

tarnyboje asmenims ir darbdaviams, ir kodėl tik 391 darbuotojo klausimas yra sprendžiamas, kai tuo tarpu kiti darbuotojai, nutraukę darbo sutartis LR teisės aktų nustatyta tvarka turi tik galimybę registruotis Užimtumo tarnyboje ir gauti jos teikiamas paslaugas. Siūlome padėti visoms teritorijoje esančioms įmonėms, įvertinus veiklos specifiškumą šiame regione.

Apibendrinant darytina išvada, kad siūlomi projektų pakeitimai iš esmės yra diskriminacinio pobūdžio kitų Lietuvos darbuotojų ir kitų įmonių, kurios veikia Lietuvos Respublikoje, atžvilgiu.

3. Trečia, jei vis tik būtų priimtas sprendimas spręsti darbo santykių nutraukimą kitaip, nei šiuo metu nustato Lietuvos Respublikos galiojantys teisės aktai, siūlome tai reguliuoti Lietuvos Respublikos ekonominių ir kitų tarptautinių sankcijų įgyvendinimo įstatymu, kuris yra specialusis įstatymas „skirtas užtikrinti tinkamą Lietuvos Respublikos tarptautinių įsipareigojimų bei Europos Sąjungos bendrosios saugumo ir užsienio politikos vykdymą, sudaryti sąlygas Lietuvai efektyviau prisidėti prie taikos ir stabilumo palaikymo pasaulyje, taip pat prie tarptautinės bendruomenės kovos su tarptautiniu terorizmu, žmogaus teisių pažeidimais, teritoriniais, etniniais ir religiniais konfliktais kitose valstybėse bei užtikrinti Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesus“. Būtent šiame įstatyme siūlome patikslinti IV skirsnį, aiškiai sureguliuojant darbo sutarties pasibaigimo pagrindą, kai įmonei pritaikytos sankcijos, taip pat ir konkretizuojant tokios įmonės santykius su kitais fiziniai ir juridiniai asmenimis, registruoto turto disponavimo apribojimus sankcijų įgyvendinimo laikotarpiui, viešą įmonės statuso pakeitimą Registrų centre, veiklos licencijų sustabdymą ir kitus svarbius įmonės veiklos klausimus.

Asociacijos „Investors‘ Forum“
vykdomoji direktorė

R. Skyrienė

Lietuvos darbdavių konfederacijos
prezidentas

D. Arlauskas

Lietuvos pramoninkų konfederacijos
generalinis direktorius

R. Sartatavičius

Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų
asociacijos generalinė direktorė

G. Ražinskienė

Lietuvos verslo konfederacijos prezidentas

A. Romanovskis

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų
direktorius

S. Dimaitis